

Slovenski dom

Štev. 181.

V Ljubljani, četrtek 10. avgusta 1939

Leto IV

Danes govori v Gdanskju Forster

Govore, da bo prebral Hitlerjevo posebno sporočilo

Berlin, 10. avg. o. Nemški vladni krogi pri-
pisujejo zelo velik pomen govoru, ki ga bo imel
nocoj voditelj narodne socialistične stranke v
Gdanskju, Forster. Govor je važen zaradi tega, ker
bo Forster govoril po svojem obisku pri Hitlerju
v Berchtesgadenju, prav tako pa bo to tudi nekak
nemški odgovor na zadnji govor poljskega mar-
šala Rida Smigleja v Krakovu.

Forster sicer ni uradna osebnost v Gdanskju,
vendar pa je kot voditelj narodnih socialistov od-
govoren za vsa politika, ki jo vodi mesto. To je
zanimivo zaradi tega, ker je dejanski predsednik
gdanskkega senata Greiser in on odgovarja na vse
poljske note. Bilo bi torej nekoliko umestnejše, če
bi govoril Greiser. V zadnjem času pa so posebno
nemški krogi spravili Forsterja v ospredje, ker je
znano, da zastopa v vseh ozirih zelo radikalno
stališče.

Poudarjajo pa tudi, da je bil Forster v zad-
njih tednih večkrat pri Hitlerju v Berchtesgadenju
in da mu Hitler še posebno zaupa. Računajo pa
tudi s tem, da Forster mogoče v svojem govoru ne
bo preveč oster, ker v Nemčiji ne marajo, da bi
v Angliji lahko izrabljali njegove izjave proti
Nemčiji.

Berlin, 10. avgusta. o. Tuji opazovalci v Ber-
linu pričakujejo s silno napetostjo nocojšnji go-
vor voditelja narodnih socialistov v Gdanskju For-
sterja. Mislijo, da je ta govor tako važen, kakor
da bi ga izrekel Hitler sam. Forster je bil v
teh dneh pri Hitlerju, imel je z njim več sestankov
in je torej treba misli, da bodo njegove besede
popolnoma pod vplivom obiska v Berchtes-
gadenju.

Govor bosta prenašali radijski postaji v Gdan-
sku in v Königsbergu. Računati je treba s tem, da
bo Forsterjev govor zelo oster in se je bati,
da bo s poljske strani takoj sledil primeren od-
govor kot protinapad.

Nevaren spopad na poljsko-nemški meji

Varšava, 10. avgusta. o. Snoči je bilo v Var-
šavi objavljeno uradno poročilo, da se je na poljsko-
nemški meji odigral hud spopad. Poljska
agencija Pat pravi, da je patrola treh nemških
vojakov prekorajčila poljsko mejo pri Kraleviski

Pisma iz najmanjše in najmlajše slovanske države: Življenje se ureja

»Ljudje so takoj zgrabili misel: nova
država! Prijeli so takoj za delo, in to v
tistem najbolj težkem času, ko se je bilo
bati, da se nihče ne bo znašel. Misli-
te si, da nenadoma dobite celo vrsto mi-
nistrov, pa nimate svojih ljudi, posebno
ne strokovnjakov. Zgodil se je naravni
čudež. Kje ministristvo? Menda tam. In
minister? Vse polno jih je bilo kar čez
noč, a kje naj se usedejo, da bodo za-
čeli poslovati? Medtem ko so ministri za
železnice, za sodstvo, deloma za vojsko
že imeli neke oporne točke, svoje nek-
danje najvišje urade, kjer so mogli za-
četi svoje novo delo, pa ni bilo mogoče
najti prostora na primer za finančnega
ali notranjega ali zunanjega ministra.
No, nazadnje so se ministri in poleg njih
pomočniki in tajniki le usedli in začeli
poslovati. Ta zmedenost je trajala mo-
goče par dni, potem pa se je razgibalo
življenje, da je veselje.

Pomislite na vojsko, ki jo je bilo
treba dvigniti iz tal! Češkoslovaška vojs-
ka je imela samo enega Slovaka gene-
rala — ta je sedaj minister za vojsko —
dva podpolkovnika in nekaj nižjih čast-
nikov, vsega skupaj v vsej bivši armadi
260 Slovkov! A ko je bilo treba nastopi-
ti proti Madžarom na vzhodu, sta v
par urah stali pripravljeni armada in
Hlinkova garda. Mobilizacija se je iz-
vedla v enem dnevu. Uradniki so pobeg-
nili iz uradov, da gredo nad Madžare,
študentje so oblekli vojaško obleko in šli.
Zdaj smo se že znašli, delo teče in
nimamo strahu, da se ne bi znali vladati.
Življenje se ureja. Za to povem primere,
enega gospodarskega in drugega kultur-
nega.

Prej se je govorilo, da republika do-
plačuje za to, da Slovaka lahko živi.
Dr. Beneš je dal tiskati lepake o tem.
Kaj se je pokazalo sedaj? Trgovinski
minister je izdal opozorilo sedaj, naj
ljudje kupujejo v inozemstvu, ker ima
naša zunanja trgovina doslej 400 mili-
onov prebitka v inozemstvu. In to smo
dosedaj sedaj, ko vendar naša nova drža-
va ni imela nobenih trgovskih dogovorov
— od prejšnje republike namreč nismo
prav nič podedovali — nobenih konzula-
tov, nič pogodb. Vse se nam je v nekaj
mesecih razvezalo in rešilo. Letos bomo
imeli 20.000 vagonov žita za izvoz, če-
prav so govorili, posebno po odstopu juž-
ne Slovaške Madžarom, da ne bomo imeli
prodaj kruha. Imamo pa ga toliko, da ga
dodajamo še drugim.

Ali na primer iz kulturnega življenja,
da se država res konsolidira! Pogledite
našo Matico! Pozimi tri mesece ni po-
slovala, ker je bilo vse preveč v ognju
in neredu. Potem je izgubila na zase-
denem ozemlju 17 odstotkov svojih čla-
nov. A sedaj dela s tako paro, da je že
sedaj prekoračila za te mesece agenda
lansko za svojih 400 do 500 števil. In
vemo, da je kultura vedno na zadnjem
mestu, da je prvi želedec, potem čevlji in
obleka, potem luksuz in nazadnje živ-
ljenje sploh. Viktor Smolej.

Kamjenici. Nemški vojaki so odšli tristo metrov
daleč na poljsko stran, ko jih je opazila poljska
patrola. Poljski vojaki so zahtevali, da naj se
Nemci takoj ustavijo, nemški vojaki pa so začeli
bežati nazaj na nemško ozemlje. Poljski vojaki
so streljali za Nemci in en nemški vojak je padel
ranjen. Ostala nemška tovariša pa sta ga pobrala
in zbežala z njim čez mejo.

Nova kriza zaradi Gdanska

London, 10. avgusta. m. Zunanji minister lord
Halifax je včeraj sprejel v zunanjem ministrstvu
nemškega veleposlanika von Dirksena. O tem
sprejemu ni bilo izdano nobeno uradno poročilo.

Dobro poučeni krogi pa zatrjujejo, da je pri tem
sestanku nemški veleposlanik, ki je sam zaprosil
za sprejem pri lordu Halifaxu, kakor hitro je ta
prispele v zunanje ministrstvo, opozoril Anglijo na
to, da Nemčija smatra podporo, ki jo Anglija daje
Poljski, kot razlog, da je Poljska zavzela takšno
stališče glede Gdanska.

Isti krogi tudi z veliko napetostjo pričaku-
jejo dogodkov, ki se bodo danes odigrali v Gdan-
sku. Na današnjem sestanku narodnih socialistov
v svobodnem mestu bo pokrajinski voditelj For-
ster, ki se je iz Berchtesgadenu vrnil v Gdansk,
odgovoril na zadnje izjave, ki so bile podane s
poljske strani o Gdanskju. V Londonu smatrajo,
da se gdansko vprašanje znova približuje krizi.

Kraljica Marija in kraljeviča Tomislav in Andrej v Ljubljani

Ljubljana, 10. avgusta.

Včeraj popoldne ob 2.20 se je pripeljala v
združitveni »Leonin« Nj. Vel. kraljica Marija
s kraljevičema Tomislavom in Andrejem. V Leo-
nišču so Nj. Velicanstvo in Njuni Visokosti spre-
jeli sestra prednica Leopoldina, primarij dr. La-
vrič, dr. Del Cott in dr. Krajec. Nj. Vel. kraljica
Marija je želela dobiti rentgenski posnetek, ki

ga je vzel dr. Del Cott. Nj. Vel. kraljica Marija
se je živahno zanimala za razmere v zdravilišču
in je ljubeznivo odgovarjala na pozdrave onih
bolnikov, ki so jo mogli priti pozdravit. Vest o
njemem prihodu se je hitro razširila po vsem mestu.
V Leonišču so visoki gostje ostali do 4 po-
poldne, nakar so se poslovili in odpeljali v mesto,
kjer je Nj. Vel. kraljica nakupila še nekaj stvari.
Nato so se visoki gostje vrnili na Bled.

„Japonska je že pristopila k vojaški zvezi“ - izjavlja japonski veleposlanik v Rimu

Rim, 10. avgusta. m. Tukajšnji japonski ve-
leposlanik Širatori je dal izjavo za ameriško ža-
pospise v zvezi s sklenitvijo vojaške zveze med
Japonsko, Italijo in Nemčijo. Med drugim je v
svoji izjavi dejal, da sta on in njegov japonski
tovariš iz Berlina na zadnjem sestanku na jezeru
Como izdelala nov načrt za to zvezo. O tej zvezi
sami pa je Širatori poleg drugega dejal:

»Spremenitev protikomunistične pogodbe v
vojaško zvezo med Japonsko, Italijo in Nemčijo
je naravna pot, po kateri moramo iti. Odločitev

glede sklenitve vojaške zveze med temi tremi dr-
žavami je padla že pred nekaj meseci. Trenutno
moramo urediti samo še razne manj važne po-
drobnosti.

Istočasno je japonski veleposlanik Širatori
poudaril, da priključitev Japonske vojaški zvezi
med Nemčijo in Italijo ni prav v nobeni zvezi s
pogajanjem, ki zdaj potekajo med Japonsko in Ve-
liko Britanijo, in prav tako tudi ne v nobeni zve-
zi s pogajanjem v Moskvi ali s tem, da so Združene
ameriške države odpovedale trgovinsko pogodbo
z Japonsko.

Göbbels slika obraz 20. stoletja - v velikem govoru v Benetkah

Benetke, 10. avgusta. o. Snoči so fašistične or-
ganizacije priredile veliko zborovanje v Benetkah
in je na zborovanju govoril nemški propagandni
minister dr. Göbbels. V svojem govoru je bil pred-
vsem polemičen in je med drugim izjavil: »Demo-
kratečne države proglašajo, da Italija in Nem-
čija nimata nobene kulture. To je naravnost smeš-
no. Naj pridejo v Benetke in si ogledajo veli-
častno dožvo palačo, pa bodo lahko ugotovili, da
je Italija po pravici ponosna na zgodovino, ki je
lepa kot pa vsa severnoameriška demokracija.

Politično sodelovanje med totalitarnimi drža-
vami je posebno koristno zaradi tega, ker ga
spremlja tesno duhovno sodelovanje, ki se naslanja
na stopenj skupno civilizacijo.

Evropa preživlja sedaj zelo težke čase in vse
to ne bo moglo izginiti drugače kot pa če se za-

dostijo zahteve revnih narodov. Liberalna franco-
ska revolucija ni dejansko osvobodila nikogar dru-
gega kot samo meščanstvo. Naša revolucija 20. sto-
letja pa bo osvobodila vse narode, kajti sedanja
borba v Evropi ni borba med razredi, ampak
borba med narodi. Francoska revolucija je zago-
tovala Franciji premoč nad drugimi evropskimi na-
rodi in je oblikovala Evropo v liberalnem smislu.

Italijanska in nemška revolucija pa bosta ustva-
rili novo Evropo, ki bo popolnoma pod vtišom
fašističnih načel in to tako, da bo 20. stoletje no-
silo popolnoma italijansko in nemško obličje. Ta
dva močna naroda, ti dve veliki državi lahko s
svojimi nazori z največjim prezirom gledata na
demokracije. Os Rim-Berlin je tako potrebna za
napredek Evrope, da bi jo bilo treba iznajti, če
je ne bi bilo.

Popuščanje napetosti med Romunijo in Madžarsko

Budimpešta, 10. avgusta. m. Madžarski po-
litični krogi z velikim zadovoljstvom jemljejo na
znanje popuščanje napetosti med madžarskim in
romunskim časopisjem. Politični krogi zatrjujejo,
da je to najboljši dokaz, da so odnosi med
Madžarsko in Romunijo na poti k najboljši rešit-
vi. Do napetosti med obema državama je prišlo,
kakor je znano, zaradi zahtev madžarskega časo-
pisja v javnosti, da se morajo življenjski pogoji
madžarske manjšine zboljšati.

Španski begunci se vrnejo domov

Pariz, 10. avgusta. m. Pariški krogi pripisu-
jejo veliko važnost sestanku, ki ga je imel zu-
nanji minister Bonnet s francoskim veleposlani-
kom v Španiji maršalom Petainom. Pri tej priliki
je maršal poročal o svojem zadnjem sestanku z
generalom Francom in generalom Jordano. Ugo-
tovljeno je bilo tudi, da je maršal Petain dobil
zagotovilo, da bo špansko-francoska meja v naj-
krajšem času odprta za španske begunce, da se
bodo lahko vrnili iz Francije nazaj v Španijo.

Franco organizira vodstvo falange

Burgos, 10. avgusta. o. Poučni krogi pričau-
kujejo, da bo danes jutraj objavljena končna li-
sta nove španske vlade. Snoči so osebnosti, ki bo-
do v vladi, prejele pisemno obvestilo. Franco je
poklical v Burgos tudi več osebnosti iz Madrida,
ki bodo stopile v vlado.

Franco je podpisal ukaz o vodstvu enotne
španske stranke-falange. Serano Suner je imeno-
van za predsednika politične junte, general Mun-
os je glavni tajnik falange in poveljnik njene
milice, general Castillo pa je njegov namestnik.

Sofija, 10. avgusta. o. Srednji Bolgariji je
nocoj hudo prizadejal potres, ki je bil posebno
močan v mestih Cirpan, Stara Zagora, Kovov-
grad in Plovdiv. Plovdiv je drugo največje bol-
garsko mesto. V tem mestu je bil potres posebno
hud in je tam prebivalstvo najhujše prizadeto.

„Vse se lepo razvija“ - je izjavil o sporazumu predsednik vlade

Belgrad, 10. avgusta. m. Ko se je včeraj pri-
peljal v Belgrad predsednik vlade in notranji mi-
nister Dragiša Cvetković, je bilo na postaji zbranih
razen uradnih zastopnikov tudi mnogo domačin in
tujih častnikov. Na razna vprašanja v zvezi s
hrvatskim vprašanjem, ki so jih Dragiši Cvetko-
viću zastavili častniki, ministri predsednik ni
hotel povedati ničesar konkretnega. Poudaril je
samo to, da se vse te stvari lepo razvijajo, in da
bo javnost že pravočasno o vsem obveščena.

Predsednik vlade je po svojem prihodu v Bel-
grad včeraj sprejemal v predsedništvu vlade mi-
nistre in poslanca, zvečer pa se je odpeljal na-
prej v Niš.

Balonske ovire so nevarne

London, 10. avgusta. AA. Reuter. Letalsko
ministrstvo poroča: Včerajšnji dan manevrov —
napad na London — je bil zelo nevaren za vse
bombnike zaradi balonske pregrade. Več ko 200
balonov so epustili v zrak kakšnih 2000 čevljev
visoko, tako da so se komaj videli. Pozno popol-
dne se je vreme poslabšalo, tako da so balone po-
tegnili nazaj na zemljo, dokler se vreme ne popra-
vi. To so storili zato, da se odstrani nevarnost
za civilna letala, ki opravljajo promet med Veliko
Britanijo in evropsko celino. Toda v vojnem času
bi balonska pregrada pomenila veliko nevarnost
za napadalce tudi v slabem vremenu. Tako se
Westlandu ni posrečilo v celoti izjaloviti letalski
napad.

„Svet za vojne dobave“

Washington, 10. avgusta. AA. DNB. Vojno in
vojno-mornariško ministrstvo sporoča, da se je v
Washingtonu ustanovil »svet za vojne dobave«. V
svetu sedi šest uglednih industričev in gospodar-
skih strokovnjakov. Naloga sveta bo, da bo v mir-
nem času služil kot posvetovalen organ pri naba-
vah municije. V trenutku ko bo predsednik USA
izjavil, da je država v nevarnosti, bo dobil ta svet
poveljstvo in funkcijo državnih oblastev, podobno
kot je bilo za časa svetovne vojne.

Vesti 10. avgusta

Stirje italijanski turisti, en profesor in trije dijaki,
so se včeraj ubili v Alpah.
Poljski veleposlanik v Rimu Dlugoszewski se je
vrnil z letalom iz Varšave in prevzel vodstvo
poljskega veleposlaništva.

Turcija je imenovala za novega veleposlanika v
Berlinu Husleva Gerena. Dosedanji veleposla-
nik je odšel iz Berlina.

V Sanghaju se sedaj razvijajo važni razgovori o
položaju kitajske valute. V Sanghaj je prišlo
več angleških finančnikov, ki so pri tem vpra-
šanju najbolj zainteresirani.

Španski notranji minister Suner se je odpeljal v
Pireneje na počitnice. Mislilo, da končne pre-
osnove vlade ne bo, dokler se Suner ne vrne.

Kanceler Hitler se je včeraj udeležil prireditve salz-
burskega festivala. Nastopili so tudi italijanski
pevci, ki so imeli velik uspeh.

Ob gornji Donavi so včeraj divjale hude nevihte.
Neurje je terjalo tudi več človeških žrtev.

Pariški španski veleposlanik Lequerica se je snoči
vrnil v Španijo. Govore, da bo najbrž postal
trgovinski minister v novi španski vladi.

Italijanska potapljaška ladja »Falco« je skušala re-
šiti tovar parnika »Meride«, ki je pri Norfolku
utonil v mesecu maju. Na parniku je bilo
mnogo zlata, srebra in draguljev. Italijanski
poskusi pa so se ponesrečili in italijanski po-
tapljači niso mogli najti ničesar.

Francoski in ameriški finančniki so se v Tokiu
hoteli udeleževati pogajanj zaradi razvoja za-
dev v Tienčinu. Japonska vlada pa je njihovo
sodelovanje odklonila.

Albanski kralj Zogu je s kraljico Geraldino dopo-
toval v Francijo in se nastanil v gradu La
Maye blizu Versaillesa. Zogu je prišel v Fran-
cijo v spremstvu svojih sestr.

Angleški veleposlanik v Tokiu sir Robert Craigie
se je vrnil v Tokio, kjer bo poskušal spravi-
viti v tek pogajanja med Anglijo in Japonsko.
Nemški kanceler Hitler se je iz Salzburga vrnil v
Berchtesgaden. Tam bo med drugim sprejel
tudi bivšega nemškega gospodarskega mini-
stra dr. Schachta.

V Pariz je prišel iz Hollywooda znani filmski igra-
lec Franco Charles Boyer. Prišel je s svojo
ženo in ga je pozdravil na postaji drugi fran-
coski zvezdnik Maurice Chevalier.

Nemci na južnem Tirolskem prav neradi zapuščajo
svoje domove, pišejo londonski listi. Do sedaj
je odšlo iz južne Tirolske že 7000 nemških
družin.

Maršal Göring se je vrnil v Berlin, potem ko je
pregledal glavne ustanove, ki so bile zgrajene
v zvezi z nemškim štiriletnim gospodarskim
načrtom.

Današnji »Times« piše, da je angleška vlada po-
slala svojemu veleposlaniku v Tokiu nova
navodila za nadaljevanje pogajanj z Japonsko.

Strang se je vrnil v London iz Moskve in je takoj
v zunanjem ministrstvu prevzel svoje redno
dnevno delo.

Iz Salzburga poročajo, da se je madžarski zunanji
minister grof Czaky zasebno sestel z nemškim
zunanjim ministrom von Ribbentropom v gradu
Fuesli.

Italijanski listi pišejo, da ima sedaj Italija 75 di-
vizij, ki so sodelovale pri manevrih v dolini
Pada.

Londonski listi pišejo, da je bil odložen Hitlerjev
obisk na Madžarskem. Hitlerja bi spremljala
na Madžarsko 10.000 članov Gestapo.

Bivši albanski kralj Zogu je izjavil francoskim čas-
nikarjem, da zelo ceni demokratski režim v
Franciji.

Romunska vlada je obvestila Anglijo, da ima se-
daj pod orožjem 1.200.000 mož. Romunska vla-
da sproti točno obvešča angleško vlado o vseh
odredbah, ki so potrebne.

Londonski »Times« je objavil vest, da Slovaki po-
siljajo svoje čete na madžarsko mejo.

Angleško in francosko vojaško odposlanstvo je pri-
šlo danes ob 7. jutraj v Leningrad. V pri-
stanišču so jih pozdravili angleški in fran-
coski vojaški odposlanci v Rusiji, slovesen
sprejem v imenu sovjetske vojske pa je bil
prirejen ob 9. dopoldne v poveljstvu mesta
Leningrada. Vojaški odposlanci so se nasta-
nili v hotelu »Astorica«.

Vezuv postaja zopet zelo živahen. V glavnem žrelu
se je odprla velika odprtina, iz katere se
vali lava, med glasnim bobnjenjem. Verjetno
pa ta izliv ne bo nevaren, oblasti pa so kljub
temu odredile vse potrebno, da se prebiva-
stvo izseli iz nevarnih predelov.

Sovjetske oblasti so izrazile željo, da bi francoski
in angleški vojaški zastopniki v Leningradu
ostali vse čas v navadnih civilnih oblekah.

Poljskega carinskega uradnika Lipinskega, ki se
ga v Gdanskju mestne oblasti obsodile na
18 mesecev ječe, so izpustili in zamenjali za
aretiranega gdanskkega carinskega uradnika
Müllerja.

Japonski konzul v Svatovu je izročil angleškemu
konzulu nove zahteve o spopadu pri izkrcanju
angleških mornarjev z rušilca »Teredos«. Japo-
nske zahteve obsegajo pet točk. Angleški
konzul je obljubil, da bo odgovoril danes po-
poldne.

Poljska vojska je začela naročevati orožje iz ru-
skih tovarn. Ruska vojna industrija je iz Polj-
ske prejela že velika naročila.

Znani angleški politik Lloyd George je objavil
okrožnico o Češkoslovaški.

Belgijska vlada je izdala več odredb vojaškega
značaja za zaščito svoje mej proti Luksem-
burgu.

Irski republikanci še ne mirujejo in se je angle-
ški policiji včeraj le s težavo posrečilo pre-
prečiti dva nova atentata.

Londonski listi objavljajo, da je angleška vlada
obljubila Sovjetski Rusiji posojilo v višini 1
milijonov funtov, če pride do sklenitve spo-
razuma.

Belgrad, 10. avgusta. m. Davi je prispela v
Belgrad skupina francoskih skavtov, ki je dal-
jša taborila v Sloveniji. V Belgradu bodo fran-
coski skavti ostali dva dni, nakar se bodo odpe-
ljali tudi na Oplenac in Avalo, kjer bodo položili
vence na grob kralja Aleksandra I. in na grob
Neznanega vojaka.

Nad 61 milijonov bremeni osrčje Ljubljane

Ljubljana, 10. avgusta.

Ljubljana je, kakor smo že eadavno omenili, razdeljena v zemljiškem katastru v 9 katastrskih občin. Najmanjša po obsegu je od teh občin kat. obč. Ljubljana-mesto, ki tvori najstarejši del in je hkratu pravo osrčje Ljubljane. Navedli smo tudi že meje te kat. občine. Zemljiška knjiga okr. sodišča hrani poleg map tudi 4 debele knjige, v katerih so zapisane vse zemljiške spremembe, so točno navedeni lastniki posameznih hiš, parcel ter so hkratu točno in vestno zapisana vsa bremena. Štiri debele knjige štejejo do 3640 strani, poleg njih pa je še dopolnilna knjiga.

Zanimiva so razna vknjižena bremena in zlasti razni stari in novi dolgovi. Mnoge hiše imajo v zemljiški knjigi prav čiste pole in ni na njih nikakih bremen, niti ni vknjižen najmanjši dolg. So pa nekateri prav stari dolgovi, ki segajo tja do leta 1837 in še dalje. Ako pogledamo zemljiški list, v katerem je vpisan mestni magistrat ali po starem »rotovž«, vidimo, da so tam vpisani hipotekni zneski, ki datirajo celo iz leta 1743. Tako je v bremenskem listu rotovža vpisan znesek 150 fl iz leta 1783. Ta znesek je nekdo volil magistratu, da je vzdrževal večno luč v cerkvi sv. Florijana. Volilo pravi dobesedno: »Zur ewigen Beleuchtung der Kirche St. Florian«. Neki drugi ljubljanski meščan je zapustil magistratu znesek 10.200 gold. leta 1743. Iz tega zneska so se podpirali mestni ubogi. Tretji ljubljanski meščan pa je volil večji znesek, da se zanj in mesto letno morajo brati maše in je zapisal: »20 heilige Messen zu ewigen Weltzeiten«.

Zanimive so hiše na Zabjaku, ki so ga Nemci imenovali »Froschgasse«. Stara vogalna hiša je bila pred več sto leti nekak prisilna delavnica odnosno poboljševalnica za vlačuge in delomrčne ženske. Ljubljanski meščani so rekli tej hiši kratko »Angelski grad«. Pozneje je bila moška jetnišnica. Lastnik hiše št. 27 v Florijanski ulici je bil od leta 1843, kakor to navaja zemljiška knjiga, »Institut der Kleinkinder-Bewahranstalt«. Kaj imenitna ustanova? Ta »institut« se je med svetovno vojno 31. avgusta 1917 spremenil v »Verein Ju-

gendschutz«. Avstrijska armada je prav leta 1917 organizirala posebno akcijo za nezakonske otroke, katerih očete so bil avstrijski oficirji. Oficirji je bilo potreba le pismeno izjaviti, da je res oče tega in tega nezakonskega otroka. Rešen je bil takoj vseh očetovskih obveznosti. Otroke so poslali v take »institute«, kjer so jih vzgajali in vzrejali.

Ta »Verein Jugendschutz« pa je naposled dne 7. maja 1926 dobil novo ime »Društvo mladinska skrb«, ki je sedaj lastnik te hiše.

V osrčju Ljubljane so imeli kranjski velikaši in plemeniti svoje hiše. Sto in stoletja so se njihova imena blestela v zemljiških knjigah. Sedaj so po večini izginila in so izbrisana, kajti lastniki teh hiš so postali podjetni ljubljanski meščani in navadni smrtniki. Tam na Napoleonovem trgu je hiša št. 8. Do pred leti je bila solastnica te hiše baronica Aulfenberg-Komarov, žena znanega avstrijskega generala Aulfenberga, ki je zaslovel po bitki pri Komorovu. Avstrijski listi so morali takrat na dolgo in široko pisati o veliki Aulfenbergovi zmagi nad Rusi, dejansko pa se je ta bitka vse drugače razvijala in je moral general bežati.

Ko človek prelistava težke zemljiškoknjižne folijante, lahko opazi, da je osrčje Ljubljane močno obremenjeno z raznimi hipoteknimi posojili in krediti. Na hišah in parcelah kat. občine Ljubljana-mesto je po sedanjem stanju vknjiženo 61.350.630 dinarjev raznih posojil in kreditov. Najvišji znesek 30.000.000 je vpisan na hišah mestne občine ljubljanske. Kakor smo omenili, so vknjiženi tudi stari dolgovi. Vsi dolgovi v stari avstrijski goldinarski valuti znašajo 233.131 fl, dalje je še vknjiženih 3.351.384 kron. Na nekem posestvu pa je celo intabuliranih 16.000 ital. lir. Na nekaterih hišah so vknjiženi tudi razni davčni zaostanki, tako na neki hiši velik znesek 199.434 din. Najmanjši znesek 56 fl pa je vpisan na neki stari hiši in datira ta terjatev iz leta 1857.

Lahko vidimo iz zemljiške knjige, kakšno blagostanje vlada v Ljubljani. Ako upoštevamo še ostale kat. občine, ni pretirano, da bremeni nad Ljubljano po zemljiški knjigi najmanj pol milijarde posojil in kreditov.

V mariborski okolici - neprestano požari

Maribor, 9. avgusta.

Včeraj smo imeli v mariborski okolici kar tri požare. Zadnje čase se sploh množijo primeri ognja v bližnji in daljni okolici mesta. Posreden vzrok je pač velika suša, huda vročina in pa hud veter, ki piha ponoči in podnevi ter je vzrok, da je vsaka najmanjša iskrica lahko zametek velikega požara.

Velik požar so imeli na Slemenu, kjer je gorel gozd veleposestnika Viktorja Urbasa. Posestnik je imel v svojem gozdu tesače, ki so mu delali tesan les. Delavci so si v gozdu kurili ter kuhali žgance. Podnevi so vedno pazili na ogenj, zvečer pa, ko so delo zapustili, pa so ga pozabili pogasiti. Ker je bil hud veter, je raznašal iskre po gozdu, v katerem je polno suhe trave in tako je nastal požar, ki je zajel štiri orale smrekovega, hojvega in bukovega gozda ter je povzročil lastniku okrog 30.000 din škodo. Gorelo je na strmeh hribu, pa niso mogli gasilci iz Ruš, Smolnika, Selnice, Limbuša prav nič pomagati s svojimi motorniki. Pridrili so se ljudem ter so pomagali gasiti z orodjem, na ta način se je po trdnopolnem delu posrečilo ogenj omejiti, da se ni naprej širil. Ko pa so ga že čisto zadušili ter so zvečer gasilci že odšli, je veter tlečo žerjavico spet razpihal ter je znova začelo goreti, tako da je morala vsa sosesa spet na pomoč.

Volitve delavskih

In nameščenskih obratnih zaupnikov

Zaupniške volitve so sedaj v polnem teku.

Po zadnjem uradnem poročilu Delavske zbornice v Ljubljani z dne 4. avgusta so se do sedaj izvršile volitve v 380 obratih in je bilo izvoljenih vsega 911 zaupnikov.

Od teh jih je dobila:

Zveza združenih delavcev — Jugoras 210, strokovna komisija 309, Narodna strokovna zveza 179, Jugoslovanska strokovna zveza 169, Zveza društev privatnih nameščencev 9, neopredeljenih 8, neorganiziranih 21, Batič 6.

Zveza združenih delavcev je do sedaj število svojih zaupnikov že zvišala od 210 na 372.

Banska uprava je doslej potrdila 117 zaupnikov. Od teh: Zvezi združenih delavcev 50, Strokovni komisiji 48, Jugoslovanski strokovni zvezi 17, Narodni strokovni zvezi 3.

Kdor je bral poročila v drugih časopisih, je moral dobiti vtis kot, da je Zveza združenih delavcev dobila vsega 11 zaupnikov. Kakor pa je razvidno iz gornjih uradnih poročil, to ne drži.

Doslej se od vojne sem pri zaupniških volitvah v število zaupnikov vodili marksisti, kakor pa izgleda, se bo letos prvič zgodilo, da ne bodo dobili več absolutne večine.

Zastopnik JNZ o sklepih ljubljanske nogometne podzveze

„Pri nas ni nobenega kolebanja glede nadaljnjih ukrepov ...“

Belgrad, 10. avgusta. m. Na predsednični seji Jugoslovanske nogometne zveze so člani upravnega odbora razpravljali o obnem zboru ljubljanske nogometne podzveze. O tem vprašanju JNZ se ni sprejela nobenega sklepa, ker čaka še na uradno poročilo in na zapisnik o poteku ljubljanskega obnovega zbora. O odločitvi ljubljanske nogometne podzveze, ki se je pridružila hrvaškemu športnim klubom, današnja »Politika« objavlja razgovor, ki ga je športni urednik tega lista imel z vplivnim funkcionarjem JNZ. Ta je dejal:

»Nismo mogli sprejeti nobenega sklepa, ker razen časopisnih poročil nismo imeli nobenih uradnih listin o dogodkih na obnem zboru v Ljubljani. Lahko vam rečem samo to, pa tudi sami ste to videli, da pri nas ni nobenega kolebanja glede nadaljnjih ukrepov, ki jih bo treba izdati. Jugoslovanska nogometna zveza vztraja danes čvrsto pri obrambi demokratičnosti v športu, pri obrambi pravičnosti in pravil v nogomet-

Ljubljana od včera do danes

Tako pa se je grdo zaoblčilo včeraj popoldne, da smo vsi mislili, zdaj bo pa zagrmelo in zaropotalo, da se nas Bog usmili! Pa je nesreča le šla čedno mimo nas ter nam prizanesla. Pomalem so se oblaki raztrgali in spet je na zemljo, ki se je oddahnila, posijalo vroče poletno sonce.

Nesreče ob prometnih karambolih

Dane za dnem se zgodi v mestu kakšna prometna nesreča, pri kateri utrpje poškodbe navadno pešci. Včeraj je bila na križišču Bleiweisove in Aleksandrove ceste težja nesreča, q kateri smo že poročali! V bolnišnico pa so se morali zateči po pomoč še nekateri, ki so jih zbila in poškodovala vozila.

Avto je podrl na tla ter poškodoval po nogah in po ramenih tehnika pri gradbeni sekciji v Ljubljani, Popovića Milorada.

Brezobziren kolesar je podrl Franceta Štruklja, delavca z Brda pri Viču. Štrukelj se je potolkel.

Upokojenko tobačne tovarne, Marijo Mihalec, je na Tržaški cesti podrl na tla neznan avtomobil. Mihalecova je dobila poškodbe po nogah.

V bolnišnico pa je bilo včeraj sprejetih še nekaj ponesrečenec.

Po nogi se je oparila žena pekovskega mojstra iz Ljubljane, Rožman Angela.

S koso se je po nesreči vrezala v levo roko Ana Gale, hči posestnika iz Vnajarjev.

Dokaj nevsakdanjega gosta je dobila včeraj naša bolnišnica. Iz daljne Holandije je doma. Na gorski turi si je poškodovala nogo holandska turistka Petronella Johanna.

Pogačarjev trg so začeli prenavljati

Urejanje Pogačarjevega trga z vsem Nabrežjem 20. septembra tja doli do Zmajskega mosta s perutinarskim trgov vred se je pričelo in bo v kratkem končano v splošno zadovoljnost ljubljanskih gospodin in tudi prodajalcev. Seveda bodo pa morali obiskovalci Pogačarjevega trga in pasantje Nabrežja 20. septembra nekoliko potrpeti, ker se bodo morali umikati delavcem in jih zato opozarjamo, naj hodijo na Pogačarjev trg izpred škofije. Z večino bo cesta urejena s toplo površinsko obdelavo, n.mreč sprameksirana, v senci pa morda tudi z mrzlo površinsko obdelavo, in sicer s trinolitom, kakor je urejena Trdinova ulica. Sprameks, ki ga poznamo že z več ulic, je lahko tekoč bitumen, t. j. asfaltna snov, ki jo je treba segreti, nato pa se brizga na dobro sprano in pravilno pripravljeno ter popolnoma suho makadamsko podlago, naposled pa se posuje s kamnitim zdrobom in zvalja z lahkim valjarjem. Pogačarjev trg bo sprameksiran sedaj že drugič, da bo površina še močnejša in bolj gladka. Ta način obdelave sicer ni posebno močan in ni za težke vozove s konjsko vprego, pač pa za motorni promet in za pešce. Glavno pri tej obdelavi je pač preprečenje, da bi voda ne pronicala v makadam in z razkranjem ne povzročala blata in prahu. Trinolit je pa posebna patentna tekoča mešanica, ki se rabi popolnoma enako, toda brez segrevanja. Tudi ni treba, da bi bila površina popolnoma suha, kar je važno, da je delo mogoče tudi v manj toplim in suhem vremenu, torej tudi pomladi in jeseni. S trinolitom so krpali ulice celo že ob slabem vremenu, a pri sprameksu mora biti vroče in popolnoma suho vreme. S trinolitom utrjena površina ceste je enaka kakor pri sprameksu, vendar pa je treba še počakati, kako se bo trenolit obnesel.

Nikjer človek ni varen pred tatovi

Nekdo je v gneči izmaknil Rafaelu Petriču iz Ljubljane usnjato listino z železniško legitimacijo za polovično vožnjo ter s kolesarsko knjižico. V listnici je Petrič k sreči imel le nekaj drobca.

Hujše je zgodilo Francetu Kosmaču iz Ljubljane, kateremu je tat iz žepa izvlekel črno usnjato listino, v kateri je bilo 600 din ter razne listine.

Okrađen pa je bil tudi Rudolf Frail iz Trbovelj. Izginila mu je listnica, v kateri je bilo 200 dinarjev, razen tega pa tudi povratna vozovnica.

Nekaj minut preden je vstopil na gorenjski vlak, je bil na kolodvoru okrađen v veliki gneči, ki je ta čas tam vladala, France Jenko. Prišel je ob 400 dinarjev.

„Jutru“, ki se za pravico in resnico kar trese v angelski gorečnosti

Ljubljana, 10. avg.

List, ki smo mu prav gotovo že nešteto pred slovensko javnostjo dokazali »sveto vneto« za resnico in pravico in za poštene metode v političnem boju preteklosti kakor tudi sedanjosti, da je molčal na naše argumente navadna kot riba, se je tokrat začutil na varnejših tleh, pa je v današnji številki odprl strmečemu svetu pogled v prepade svoje čiste, angelske goreče vne, da bi Slovaki še ostali pred svetom umazani kakršne so jih prikazovali nekateri češki »informatorji« ter po njih »Jutro«, Čehi pa da bi čutili, kako hvaležna je bila praška misel o posebnih fondih, ki so svojo čas izdatno nekaterim našim listom, z jasno, prozorno nalogo.

»Jutro« se je izkazalo in se še izkazuje za besnega apologeta Čehov in za slepo zagrizenega, fatalno neobjektivnega kritika Slovakov; ta narod je »Jutru« vse preveč »farski«, da bi človek smel za presojo njegovih dejanj uporabljati magari le trohico, če že ne razumevajoče prizanesljivosti, pa vsaj pravičnosti in objektivnosti. Naš poročevalec nam je poslal mnenja raznih Slovakov o sedanjem stanju na Slovaškem, mnenja, ki naj bi ilustrirala razmerja in razpoloženje, sodebne prevnetih in sodebne zmernih. »Jutro«, ki dobro ve, da so Čehi sami že sprevideli, da s Slovaki niso postopali kakor bi bili morali, saj to odlični Čehi danes tudi sami priznavajo, si maši ušesa in oči pred manj ljubimi podatki. Tako se je raztogotilo, ker smo pustili besedo tudi Slovaku, ki zastopa skrajno mnenje, da ni moglo pričakati objave misli, ki kažejo slovaško mnenje o sedanjih razmerah v drugačni luči. Ne, brž je pohitelo, da bi Čehi pred našo javnostjo ja ostali še nadalje snežnobeli jačeni brez slednjega, tudi najmanjšega madeža, Slovaki pa črni kostruni brez slednje, tudi le malo bele lise. O dobroti naših svojčasnih praških fondov in naklonjenosti, o globina plemenite hvalečnosti!

Kda se v »Jutrovem« pisanju hudeje nad našimi poročili? Domačin ali tujec? Kdo? Pa morda »Jutrova« članka ni napisal ali vsaj inspiriral celo oni, Jutrovi deželi tako dobro znani g. Jan Hajšman, tiesti g. Hajšman, ki je ob letu osorej »Jutru« vestno poročal iz Prage, spletkar znanega kova, ki je bil zaradi uslug naši državi svojčas izgnan iz Belgrada?

Poveljnik našega orožništva je obiskal naše mejne kraje

Maribor, 9. avg.

Poveljnik jugoslovanskega orožništva, orožniški general Milutin Stefanović iz Belgrada se je mudil te dni po službenih poslih v Sloveniji ter je v spremstvu svojega adjutanta-Slovenca majorja Bogomira Kormana obiskal našo severno mejo. G. general se je zelo zanimal za razmere in za življenje naših ljudi na meji. Ustavil se je v raznih obmejnih krajih, kjerkoli pa se je pojavil, povsod so ga prebivalci zelo lepo sprejeli ter so ga navdušeno pozdravljali. Posebno radostni so bili ti pozdravi vzdolž koroške meje, tako v Črni, kjer je obiskal grob padlih koroških borev, potem pa je obiskal lokalne odličnike, med njimi tudi domačega župnika, zelo pa se je zanimal tudi za razmere tamošnjega delavstva. Stopil je v stike z rudarji in delavci, zanimal se je za ustroj podjetij ter se je sam podal v rudnik, kjer kopljejo svinčeno rudo. Enako lepi sprejemi, kakor v Črni, so bili tudi v Mežici, v Prevaljah, v Guštanju, Dravogradu, Muti in Marenbergu. G. general vse te kraje zelo dobro pozna, saj se je sam udeleževal v borbah za Koroško med slovenskimi borci. Iz Dravske doline se je podal g. general v Maribor, kjer je prebil nekaj dni ter je obiskal vse predstavnike tukajšnjih oblastev. Tudi iz Maribora je potem napravil več izletov v Slovenske gorice, zlasti pa na mejo. Tudi tukaj je bil povsod zelo prisrčno sprejet.

Skrivnost smrtne megle

»Seveda,« je potrdil Morris brez sledu strasti. Nato je dvignil svojo desnico. Bila je ozka, drobčkana ženska roka. Stisnil jo je v pest, v smešno majhno pest. »Ga bom že znal najti. In potem jo bo dobil po buti, da bo imel dovolj.«

Devornyja je spreletel mraz. Vprav nasprotje med to samozavestno grožnjo in med drobčno otroško pestjo ga je navdajalo s traham. Niti za trenutek ni dvomil o tem, da bi ta pest, ki je bila videti tako nedolžna, znala koga zadeti do smrti. In potem — teh Morrisovih besed ne sme vzeti tako dobesedno. Mož, ki tako prostodušno govori o svojih maščevalnih načrtih, bo znal najti tudi še druga sredstva.

Morris je pogledal na stensko uro in odločno vstal.

»Mj čas je prišel, tovariš,« je dejal in pomolil Devornyju roko v slovo. »Jutri je sicer nedelja, pa moram kljub temu ob desetih biti v tovarni.«

Devorny bi mu rad stavil še nekaj vprašanj, pa je to opustil.

Čprav je bilo še tako neverjetno, da ga Morris ne bi bil prepoznal, in dokler še ni popolnoma na čistem o tem, se mora kar se da izogibati, da ne bi z nepremišljenimi vprašanji vzbudil njegovo jezo.

Slavje se je bližalo svojemu koncu. Mnogi so že odšli, večina pa jih je v kotih krepko smrčala. Natakari so bili že tu, da bi popolnoma pijane kar se da brez ropota spravili v stran, v katerokoli sobo, kjer bi spet prišli k sebi, ne da bi vzbudili javno negodovanje.

Devorny je nekaj časa zaman iskal očeta Sama, nato pa se je sam odpravil domov. Zaradi previdnosti se je še prepričal,

da mu nihče ne sledi. Šele nato je opustil svojo vlogo pijanca in začel je krepko korakati.

Ko je stopil v svojo podstrešno sobo, je bilo že svetlo. Njegov prvi pogled je padel na beli pisemski ovoj, ki je kot običajno ležal sredi na mizi. Ne da bi se temu čutil, je odprl pismo. Če je bil morda nekoliko okajen zaradi vedno obilnejših požirkov whiskeyja, pa ga je vsebina tega pisanja na mah spet naredila treznega. Pismo se je glasilo:

»V štiriindvajsetih urah boste prejeli željene podatke o mr. Mutachoru. Če pa boste potrebovali spet kako pojasnilo, ali celo pomoč, potem pokličite številko 27876 in zahtevajte k telefonu Freda. S tem si prihranite mnogo dela, truda in stroškov, kajti razgovora z newyorškim policijskim uradom ne bom dopustil pod nobenim pogojem.

Mislil, da ste imeli ponovno priložnost ugotoviti, da temelji vse, kar ste izvedeli od mene, na resnici. Prav tako gotovo, kakor vse dotlej, je dejstvo, da se ne bom ustrašil niti uničenja vašega življenja, preden bi dopustil novo zvezo s policijskim uradom.

Ostajam kot zmerom vaš prijatelj in zaveznik.

P. s.

S sovražnikom, pred katerim sem vas zadnjič svaril, ste danes govorili. Bodite na preži! — D. O.«

»Ne razumem ničesar več,« je vzdihnil Devorny nejevoljen. »Morda bodo moji možgani jutri nekoliko prožnejši.« Porinil je pismo, ki ga je nameraval naslednjega dne še natančneje prebrati, pod vzglavje ter se vrgel oblečen na posteljo. Kmalu nato je zaspal, toda njegovo spanje je bilo nemirno, ker so ga motile redke sanje.

XVII.

Tudi ves naslednji dan je bil Devorny nervozen in nemiren. Popoldne pa je moral delati v tovarni in tu se mu je pri računanju dogodila huda iapaka. Zvečer pa sta Sam in Marion ugotovila, da je danes bolj dolgočasen, kakor kdaj prej.

Svojevtrsten načrt je bil, ki ga je zaposlil. Nameraval je danes presenetiti neznanega prijatelja ali njegovega pismo-nošo pri izročanju obljubljenega poročila. Končno si je moral biti na jasnem s kom ima opravka in kakšne namene ima tisti neznanec ...

»No, za vraga, kaj je vendar danes s teboj,« je vzkliknil Sam precej robantarsko; ko je Devorny že spet prešljal neko vprašanje.

»Oprostite, mislim, da nisem popolnoma zdrav,« je dajal detektiv in opustil vsak poskus, da bi se še naprej pogovarjal. »Moram se enkrat temeljito naspati!«

No, potem se pa kar spravi! Stopi, v posteljo!« je ukazal Sam odločno, a Devorny je bil vesel, da se je na tako lahek način izmazal.

Devet je ura ...

Ne, v sobi še ni bilo pisma. Torej dobro! Svoj naklep bo izpeljal ...

Bil je sicer do smrti truden, a čujte ga bo težko prizadelo, toda njegov sklep je ostal neomajen. Dosedaj je njegov »neznan prijatelj« še vedno držal besedo. Torej je vse govorilo za to, da se bo prav danes ponoči spet prikazal. On ali pa vsaj eden izmed njegovih pomočnikov. Nočno stražo mora postaviti, kajti druge možnosti, da bi rešil uganko tajinstvenih pisemskih pošilj, ni bilo.

Od tu in tam

V Belgrad se je včeraj vrnil z Bleda predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetković. Na postaji so ga sprejeli njegovi prijatelji, med njimi dva ministra, upravnika mesta Belgrada in drugi. Predsednik se je s postaje takoj odpeljal v predsedništvu vlade.

V stanovanje zagrebškega kanonika dr. Radičevića sta se preteklo noč splazila dva vlomilca in temeljito oplenila blagajno. Odnosila sta zlatnine, denarja in dragocenosti za pol milijona dinarjev. Zjutraj na vse zgodaj je kanonikov sluga vstal in šel na vrt po vodo. Zagledal je nekega neznanca in ga vprašal, kaj bi rad. Neznavec je povedal, da si je kot brezdomec poiskal prenočišče na vrtu. Po teh besedah pa je umno ubral proti cesti. Sluga je začel vpiti, nakar je neznanca prijel stražnik. Na policiji so ugotovili, da se neznavec piše Ernešček, dobro znan kot nevaren vlomilec. Mož je nato priznal, da je s tovarišem Gumhalterjem vlomil ponoči v kanonikovo stanovanje in da sta ga temeljito oplenila. Policija je takoj začela zasledovati še Gumhalterja in že čez dve uri ga je imela v rokah. Prijela ga je na seimišču, kjer je kupoval razne stvari. Gumhalter je nato pokazal, kam je skril ukradene stvari, med katerimi so bile tri zlate verižice, zlati prstan, nekaj gotovine, veliko tujih valut in hranilne knjižice. Vse skupaj je bilo vredno pol milijona dinarjev. Kanonik dr. Radičević je dobil vse ukradene stvari takoj vrnjene.

Vojvoda in vojvodinja Kentska, ki sta se nekaj dni mudila v Sloveniji, sta z dvornim vlakom odpotovala skozi Srbijo v Atene. V enem izmed grških pristanišč bosta prestopila na jahto glavnega ravnatelja Jugoslovanskega Lloydja Boža Banca in križarila po Egejskem in Jadranskem morju. Nazadnje pa se bosta nastanila za nekaj časa tudi v vili Boža Banca v Cavlatu.

Ze dobro leto in pol je minilo, odkar je potekla pogodba med državo in parobrodni družbami glede ureditve prometa ob naših morskih obalah. Stara pogodba je bila sklenjena še leta 1929. Zaradi negotovosti, v kateri so bile družbe, tudi niso sestavile svojega načrta za gradnjo novih parnikov ter je zaradi tega nastala tudi kriza v vseh ladjedelnih. Sedaj pa poročajo hrvaški listi, da je predsednik vlade Dragiša Cvetković naročil zastopniku prometnega ministra dr. Kulenoviču, naj uredi to vprašanje. V kratkem se bodo začela pogajanja za novo pogodbo, ki naj uredi spet za daljši čas vprašanje našega pomorskega prometa.

Zaradi ustanovitve zveze kmetijskih zbornic je bila te dni v Novem Sadu konferenca predsednikov in tajnikov vseh kmetijskih zbornic. Predsedoval je poslanec Milan Badžak, ki je predsednik novosadske kmetijske zbornice. Na sestanku so urejali vse predpriprave v zvezi z ustanovitvijo zveze tako, da bi na jesenskem obnem zboru prav za prav le formalno potrdili vse tisto, kar je bilo storjeno vnaprej. Delegati so se v vseh tokih sporazumeli.

Film »Poročno potovanje brez soprog« po scenariju v Dalmaciji dunajske filmske družbe »Altefa«. Vse tehnično in igralsko osebje se je pripeljalo pred dvema dnevmoma v Split in začelo takoj z delom. Vse zunanje prizore bodo posneli izključno v Dalmaciji, in sicer delno v Splitu, nekaj pa tudi na Hvaru in v Dubrovniku. Film bo dobra propaganda za lepote Dalmacije.

Na medparlamentarno konferenco v Oslo bodo odpotovali tudi zastopniki obeh jugoslovanskih predstavniških domov. Delegacija bo vodil prosvetni minister Stevan Čirić, ki je predsednik medparlamentarne zveze. Senat bodo zastopali senatorji Mažuranič, Smodej Franc in Vuković, skupščino večje število poslancev, od opozicije pa bo sodeloval dr. Lazica Marković.

Dve kravi je razmesarilo malo športno letalo aerokluba iz Osijeka. Letalo je bilo priletelo iz Osijeka in hotelo pristati na zasilem letališču v Slavoniji Požeji. Prav tedaj, ko se je letalo spuščalo na tla, pa je nek kmet prignil krave na letališče. Pilot letala ni mogel več okreniti ali pa pogrniti v višino, nakar je butnilo v dve kravi in ju razmesarilo. Kravi sta bili seveda takoj mrtvi, letalo pa se je po čudnem naključju le prav malo poškodovalo.

Steklina je začela razsajati med ljudmi v okraju Zenica in Jajce v Bosni. Zadnjih smo poročali, v kako težkih bolečinah je umrl med prevozom v bolnišnico neki 26 letni mladenič, ki se kljub opozorilom zdravnikov in sosedov ni varoval ter se ni predpisano zdrvil. Sedaj pa poročajo, da so dobili v bolnišnico v nekaj dneh kar šest takih bolnikov. Ko so jih obdržali psi. V dveh primerih so bili bolniki pravočasno cepeni proti steklini, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Ljudje mislijo, da se stanje ne bo izboljšalo kaj prida, če ne bodo uvedli splošne cepljenja proti steklini.

Stavka pekarskih pomočnikov v Dubrovniku je že zdajle hujša. Pomočniki od svojih pretiranih zahtev niso nič odjenjali in sploh niso poskušali stopiti v stik z mojstri. Oblasti so ukrenle vse potrebno, da se bo kruh lahko dovažal iz sosednjih krajev. Inspekcija dela pa se trudi, da bi naredila red e pametnim sporazumom med pomočniki in pekarskimi mojstri.

Pijancem je stopila trdo na pete polioča v Travniku. V mestu so se iz dneva v dan pojavljali neljubi izgredi, ki so jih pijanci povzročili mirnim potnikom, zlasti pa ženskam na cesti. Kazni in zapori niso nič izdali. Nazadnje je policija sestavila seznam 36 nepoboljšljivih pijancev, ga javno objavila in velela go-poboljšljivim pijancem, ga javno objavila in velela go-etilničarjem, da ga morajo na vidnem mestu v gostilni izobesiti. Obenem pa gostilničarji ne smejo imenovati nim alkoholikom prodati niti kaplje pijače. Ljudje v Travniku menijo, da bo to najbolj učinkovita kazen za izgrednike in pijance.

Neznanka, ki strelja na ljudi s fračo, iščejo v Belgradu. Nedavno je kamenček, izstreljen iz frače, zadel neko žensko v prsa, da se je nezvestava zgrudila na pločnik. Zdravniki v bolnišnici si sprva niso bili na jaseem, če ni padel strel morda iz male strašne puške ali iz frače. Pač pa je ženski povzročil strel hudo rano tik nad srcem. Policija je blokirala vse bližnje ulice in pregledala vse posrčke, vendar pa razposajenja ni našla. Dogodek ni osamljen, kajti policija je dobila že prej večje število sličnih prijav.

Vso rodbino kmeta Aleksandra Nikolića iz Svriljga bi skoraj pobili razbojniki, ker niso našli denarja. Ker je bil soparen večer, je gospodar odšel spat na skedenj. Tam sta ga zbudila iz spanja dva razbojnika in ga zvezala. Nato sta razbila vrata in vdrla v hišo. Zahtevala sta denar. Ko sta se pa domača sinova z materjo vred postavila po robu, sta razbojnika začela streljati. Da bi zaščitila svojo sina, je mati skočila pred razbojnika, toda strel jo je že zadel v srce. Drug razbojnik je streljal kar naprej in ranil do smrti sinovo ženo, gospodarja in njegovega mlajšega sina pa obstrleli. Nato sta razbojnika pobegnila, vendar pa mislijo, da ju bodo kmalu izsledili, ker je bil eden od njih ranojen in je tudi med begom krvaveč.

II. JUGOSLOVANSKI GASILSKI KONGRES V LJUBLJANI, OD 13. DO 15. AVGUSTA 1939

Vsi tekmovalci, ki nastopijo na Stadionu, to so člani, naraščaj in tiste samarijanke, ki so se priglasiše za nastop pri rajalnem pohodu, morajo biti v ponedeljek, 14. avgusta, najkasneje ob pol 2. popoldne na zbirališču SK Ljubljane (prej SK Primorje) nasproti Stadionu, kjer bodo dobili od že določenih poveljnikov nadaljna navodila.

Vsi gasilski praporci, ki bodo v ponedeljek, 14. avgusta, v Ljubljani, morajo biti najkasneje ob 4. popoldne na igrišču SK Ljubljane (nasproti Stadionu).

Zadnja skušnja za vodnike rajalnega pohoda je v nedeljo, dne 13. avgusta, od 11. naprej. Zbirališče kar na Stadionu, kakor doslej. Vabila bodo dostavljena vsem vodnikom.

Casnikarji in fotografi, ki nameravajo poročati o kongresu v besedi ali sliki, se vljudo vabijo, da se čimprej priglase v glavni kongresni pisarni (Tyrševa cesta 29-III, telefon 43-41), kjer bodo prejeli poseben znak, ki jim bo omogočil neovirano gibanje na vseh kongresnih prireditvah.

Vsi prijavljeni tekmovalci posamezniki morajo biti v nedeljo, dne 13. avgusta, ob 8. zjutraj na Stadionu, tekmovalci iz oddaljenih krajev pa takoj po prihodu njih vlakov v Ljubljano. Vsi tekmovalni roji pa morajo biti ob pol 2. popoldne na Stadionu, kjer se ob 2. začne tekme. Stadion bo ves dan v soboto prost in pripravljen za tekme. Zato imajo vsi tekmovalci, posamezniki in roji, priložnost za treniranje.

Četrtna voznina na železnici velja za vse članstvo gasilske organizacije, t. j. izvršujoče člane, mlade gasilce (naraščaj), samarijanke in podporne člane, pa čeprav šele pred kongresom pristopijo k četam kot podporni člani. Vsak udeleženec kupi na svoji odhodni postaji obrazec K-14 za ceno 2 din. Ta obrazec se mora potem v Ljubljani žigosati, enako tudi kongresna knjižica. S kupljeno polovico karto pri odhodni postaji ima potem vsak udeleženec brezplačen povratek. Navedene olajšave veljajo za odhod na kongres od 11. do 15. avgusta ter za povratek od 15. do 18. avgusta.

Stanovanjski odsek prosil vse najemodajalce v Ljubljani, naj nemudoma sporoče vse razpoložljive sobe in postelje za prenočišče tujcev v dneh gasilskega kongresa.

Glavna gasilska kongresna pisarna ima svoje prostore v Gospodarski zvezi, Tyrševa cesta 29-III, telefon 43-41.

Kongresno zborovanje v unionski dvorani. V ponedeljek, 14. avgusta t. l., ob 9. se prične v veliki dvorani hotela Union gasilski kongres, katerega se bodo udeležile vse delegacije ter zastopstva oblasti. Ob tej priliki bodo tudi referati, ki so razvidni iz vabil. Zborovanja v unionski dvorani se morajo udeležiti od vsake čete vsaj po en zastopnik ter vsa župska uprava, katerih dolžnost bo potem pri raznih sestankih na poljuden način podajati in razglabljalni tvarino, ki jo bodo na kongresu obravnavali.

Kongresne knjižice z znaki se dobijo pri vseh četah. Vsi udeleženci naj si jih pravočasno nabavijo, ker jim dajejo ugodnosti znižane voznine po železnici in na tramvaju v Ljubljani, prost vstop na gasilsko razstavo, poleg tega pa še brezplačno prenočišče na skupnem ležišču na slami. Kongresna knjižica in znak stane 7 din.

Ljubljancem! Okrasite svoje lepo mesto z zastavami, zlasti trgovci uredite svoje izlozbe kongresnemu dnevu primerno. Stanovalci hiš, ulic in cest, koder se bo pomikal gasilski spreved, prav posebno na Miklošičevi cesti, okrasite okna z zastavicami in zelenjem! Pokažite svojo naklonjenost plemeniti vsenarodni, gasilski ideji in prijazen sprejem številnim gostom, udeležencem gasilskega kongresa!

Vsem državnim in samoupravnim uradnikom je ministriki predsednik odobril dopust, če se bodo udeležili gasilskega kongresa za čas od 10. do 20. avgusta. Ta dopust se ne šteje v redni dopust.

Prehrana. Prehranjevalni odsek more jamčiti za prehrano le onim edincem in skupinam, katere nakažejo z naročilom tudi odgovarjajoče zneske. V Ljubljani se za 15 din vsako dobro in izdatno prehrano. Zajtrk 2 do 3 din; kosilo: juha, meso, dve prikuhi 7 din; večerja: golaš, vampi ali kaj podobnega s prikuho 5 din, sicer pa po ceniku. Ljubljanski gostilničarji in javne kuhinje bodo udeležence kongresa z že priznano gostoljubnostjo sprejeli in postregli. Tudi na Stadionu samem bo za okrepčilo v zadostni meri poskrbljeno.

Slovenski fantje so se v Liegeu postavili tudi v lahki atletiki

Liege, nedelja 1939.

Slaba organizacija je kriva, da smo šele zjutraj izvedeli za rezultate. Najprej tehnični rezultati za vrste:

1. Francija 804.025 točk, 2. Jugoslavija 784.750 točk, 3. Belgija 763.525 točk, 4. Holandija, 5. Švica ni mogla nastopiti z vso vrsto. Tako smo se plaširali takoj za Francozi z malo razliko. Holanci so v tej disciplini nastopili z moštvom, pa so predčasno zapustili telodvišče, ker se program ni izvršil v določenem času, njim pa se je mudilo, ker je dvema potekel vojaški dopust.

Pri posameznikih so zasedli prva tri mesta naši znanci z lanskega tabora in se tudi razvrstili po istem vrstnem redu:

I. Schlindwein Antoin 136.275 točk, II. Schlindwein Jean 136.075 točk, III. Herold 135.975 točk, IV. Natlačen 133.975 točk, V. Hermans 131.950 točk, VI. Varšek 131.500 točk, VII. De Martelaire, VIII. Jancž 128.85 točk, IX. Železnik 127.97 točk, X. Frankič 127.35 točk, XIV. Kermavner 126.2 točk, XV. Jezeršek 126.12 točk, XVIII. Kokot 124.379 točk.

Prav dobro se je plaširal Natlačen, ki bi bil z malo več ereče še bolj spredaj. Presenetil nas je slab placement. Kokoto, ki je izvajal zelo lepo vaje in bi zaslužil boljše mesto.

V posameznih panogah je bilo tako:

Drog: 1. Schlindwein 19.7, 2. Varšek in Natlačen 19.6, 8. Jancž.

Bradla: 1. De Martelaire 19.5, 2. Varšek 19.45

Krog: 1. Schlindwein 19.5, 2. Varšek 19.35

100 m: 1. Natlačen 20.0 (12.0 sek.), 2. Kokot 19.75 (12.2 sek.)

Poljubne proste vaje: 1. Schlindwein A 19.8, 2. Herold 19.8, 3. Kokot 19.5.

Kot se vidi iz rezultatov, smo se zelo približali našim najhujšim tekmeem: Francozom. Za drugo leto se bodo naši telodvici ravno tako pripravili in upajo e pridnim delom dohiteti svoje učitelje.

Danes dopoldne smo odšli že zgodaj na seimišče, kjer so bile vaje za popoldanski nastop. Po vaji je bila sv. maša, ki jo je daroval kardinal van Roey. Po maši smo se peljali na kosilo.

Ob 3 so se zbrale vse vrste na bulvarju de la Constitutin in od tod smo krenili na telodvni prostor. Hodili smo v sprevedu, ki je bil dolg nad kilometer. Povsod, koder smo hodili, se je zbralo ogromno ljudi, ki so nas povedo srčno pozdravljali. Nas niso vsi takoj spoznali. Eni so nas imeli za Tirolece, za koloniste, Holandece in za Ruse. Ko so pa zvedeli, da smo iz Jugoslavije, so nas še bolj priščno pozdravljali. Na telodvnom prostoru, je bil najprej pozdrav zastav. Vseh zastav je bilo 124! Danes so posebno dobre volje, saj se je v njihovi deželi rodila princeza. Vsem eo hiteli to pripovedovati. In v ponedeljek se bo ta dogodek slavil — narodni praznik bo, ki ee ga že vsi veselijo. Nato so pozdravile francoske zastave. Poljaki so poslali samo zastopnika. Prvi šel je Švica z zastavo in končno naš zastavonoša br. Jeglič z našo trobojnicco. Ko je spiker povedal, da prihaja jugoslovaneek zastavonoša, ga je vse občinstvo burno pozdravilo. Sledil je defile moštev, kjer smo vzbujali pozornost e svojimi uniformami in s strumnim korakom. Ko so bili defileji pri kraju, je bil nastop moških in žensk v prostih vajah.

Atletci smo šli takoj v svoj dom, da se po naporu dovolj spočijemo za jutrišnje tekme. Razpoloženi smo dobro. Skrbni nas le runda, ki jo še sedaj ni. Zanimamo se za atletke, ki so prišli od drugod in se z njimi pogovarjamo, ki na koncu previdno vprašamo za rezultate.

Telodvanci so vsi razen Varškega, ki strastno šahira, odšli na obrežje reke Meuse, kjer je nočna razsvetljava obrežja in še druge klenosti.

Atletci so nastopili

Ob 7, ko smo ravno zajtrkovali, pokliče telefon — zveza kliče. Sporočijo, da tekalšice niso mogli napraviti in da se vršijo tekme na Stadion de Rocour, kjer smo dvakrat trenirali. Organizacija je skrajno slaba. Če je v Ljubljani na atletskem meetingu pol ali eno uro zamude, je to znak za slabo organizacijo. Tu pa so se tekme začele namesto ob 9, ob tri četrt na 11. Ves spo-

Ljubljanskim občanom!

V dneh 13. do 15. avgusta t. l. bo na gasilskem kongresu v Ljubljani zbranih poleg velikega števila domačih in jugoslovanskih gasilcev tudi več predstavnikov gasilstva drugih držav. Mestna občina ljubljanska razobeši v čast gostom zastave na svojih poslopjih. Vabim ljubljansko prebivalstvo, naj izkaže gostom svojo že priznano pozornost in gostoljubnost ter njim v pozdrav domove okraši z zastavami.

Župan mesta Ljubljane: Dr. Juro Adlešič, l. r.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempe- ratura v C°		Relativna vlažna v %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		na- večja	na- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	764.6	27.0	16.7	84	9	NNE ₁	0.1	dež
Maribor	764.4	26.4	11.0	80	5	0	2.4	dež
Zagreb	758.9	27.0	16.0	70	10	0	—	—
Belgrad	758.4	30.0	17.0	70	8	0	—	—
Sarajevo	758.1	29.0	16.0	60	1	0	—	—
Vis	759.6	24.0	19.0	80	0	SE ₄	—	—
Split	759.2	31.0	22.0	50	0	NW ₁	—	—
Kumbor	757.0	31.0	23.0	50	3	N ₁	—	—
Rab	759.8	30.0	20.0	80	0	SSE ₂	—	—
Dubrovnik	757.4	32.0	23.0	50	0	NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, v splošnem pa nobenih bistvenih sprememb.

Koledar

Danes, četrtek, 10. avgusta: Lavrencij. Petek, 11. avgusta: Tiburcij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Za XVI. višarsko romanje velja sledeči vojni red: Odhod iz Ljubljane bo v soboto, dne 12. avgusta ob 7.15. Vlak vozi točno 10 minut za rednim jutranjim vlakom. V Skofjo Loko pride 7.52, v Kranj 8.05, na Jesenice 9.20, odhaja iz Jesenic 9.52. Na mejo privozi vlak ob 10.55, v Zabnico pa ob 12.42. Odhod iz Zabnice v nedeljo 13. avgusta ob 2. uri popoldne. Na Jesenice pride 15.45 in v Ljubljano 18.28. Prijavljence opozarjamo: Vsi udeleženci, ki se pripeljejo v Ljubljano iz Notranjske, Dolenjske, Stajerske iz Kamnika, ali iz Trziča v Kranj, naj vzamejo na svoji vstopni postaji obrazec K 13, ki stane 2 din in na podlagi katerega uživajo 50% popusta na vožnji, ko se vračajo od Ljubljane vsak na svojo vstopno postajo. Romarski vlak bo stal na prvem tiru zadaj ob tovornem skladišču in bo urejen tako, da bodq zadnji voz imeli Dolenjci, nato romarji iz Stajerske, Ljubljancani in Notranjci. Prvi del vlaka bo rezerviran za udeležence iz Gorenjske. Ker so imeniki in prolaznice urejene po krajih, zato prosimo, da se udeleženci svojega kraja drže strogo navodil rediteljev in da zasedejo tiste vozeve, ki bodo zanje določeni. Priporočamo, da kupite lire že v Jugoslaviji. Lahko v Ljubljani pred odhodom vlaka na kolodvoru ali pa v vlaku med potjo. Za lire bo poskrbel Putnik. V Italiji so namreč lire zelo drage in stane vsaka din 4.—. Na vlaku dobe romarji baklje za večerno procesijo, znake, prolaznice in kontrolne liste.

Obiščite 8. Mariborski teden

od 5. do 13. avgusta 1939

Polovična voznina na železnici od 1. — 17. avg.

Velika gospodarska in kulturna revija Industrija i Trgovina i Obrt i Kmetijstvo i Velika tekstilna razstava i Tujesko-prometna razstava i Gostinstvo i Vinska pokušnja i Razstava narodnih veštin i Narodopisne razstave i Jubilejna gledališka razstava i Škautska razstava i Razstava malih živali i Številne specialne razstave i Koncertne in gledališke prireditve i Sportne prireditve i Veselčni park na razstavišču itd.

5.—6. avgusta festival slovenskih narod. običajev

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče Jugoslavije! Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjaki i Obiščite vinorodne Slovenske gorice!

Vojaški obvezniki, ki so bili rojeni v letih od 1889. do 1898., se pozivajo, da pridejo takoj v mestni vojaški urad na Ambrožev trg št. 7 po svoje vojaške knjižice, ki so jih oddali zaradi: zamenjave. S seboj naj prinesejo potrdila, ki so jih dobili pri oddaji knjižic. Na vinarski delavski tabor pri Kapeli Vabimo vse vinčarje in druge krščanske misleče delavce iz bližnje in daljne okolice, predvsem iz sreza ljutomersko-radgonskega, da se zanesljivo in v čimvečji številu udeležijo prihodnjemu vinčarsko-delavskemu taboru pri Kapeli (Slatina-Radenci), ki je bil prvotno določen za 30. julij, a smo ga zaradi kongresa Kristusa Kralja prestavili na dne 13. avgusta 1939. Spored ostane isti kakor smo ga že prvotno objavili v listih in na letakih. Ob 9 sv. maša e cerkvenim govorom, po maši zborovanje pri cerkvi; popoldne v gostini Lukovnjak pri Kapeli prijateljska zabava s srečolovom, katerega čisti dobiček je namenjen v svrhu dograditve Vinčarskega doma v Ljutomeru.

Danes bo javni nastop plavalne šole

V četrtek, 10. avgusta priredi naša plavalna šola na kopališču Ilirije javni nastop, a katerim želi pokazati uspehe zaključenega reševalnega tečaja in mladinskih počitniških tečajev. Mladinski počitniški tečaji trajajo že od 15. junija in se menjavajo vsakega 15. v mesecu udeleženci, sposobnejši pa pridejo v višjo skupino. Namen teh tečajev je predvsem, naučiti čim več mladine plavanja, oni pa, ki imajo veselje in telesno sposobnost, pa lahko nadaljujejo svoje plavalne vaje v višjih tečajih. — Reševalni tečaj za udeležence se je pričel letos 17. julija in se bo zaključil 10. avgusta. Udeležili so se ga predvsem otrošniki, policijski stražniki, poklicni gasilci in nekateri športniki. Javni nastop bo pokazal vse, kar mora vedeti izvežban plavalec za reševanje udeležencev. Tečajniki bodo demonstrirali vse vaje za reševanje in za oživljanje ponesrečenca. Udeleženci mladinskega tečaja pa bodo pokazali svoje znanje v plavanju in mladinske igre v vodi. Najbližji bodo nastopili tudi v posebnem mladinskem tekmovalju.

Nastop se prične točno ob 18 in traja približno eno uro. Vabimo vse, ki se zanimajo za plavanje, da si jo ogledajo, ker je za vsakogar zelo zanimiva in poučna.

Športne vesti

Od 11. do 13. avgusta bo v Varšavi meddržavna teniška tekma med reprezentancama Poljske in Kitajske. Poljsko bosta v posameznih igrah zastopala igralca Hebda in Floczinski, v dvoje pa bosta predvdoma igrala Gotschalk in Ksaver Floczinski; to je mlad par, od katerega si Poljaki še mnogo obetajo. Za rezervni par sta bila imenovana Bawarowski in Tarlowski z rezervno Spycalo. Kitajsko bosta zastopala Kho Sin Kine in Choy.

Z zadovoljstvom registrirajo poljski listi vrednostno lestvico, ki sta jo objavila jugoslovanska časopisa »Vremec« in »Politikac« za vrednost posameznih evropskih teniških igralcev v letošnjem letu. Prav vseč jim je, da smo Floczinskega postavili na šesto mesto.

Madžari bodo odpotovali v Lisbno. Madžarski waterpolisti, ki so tekmovali za Horthyjev pokal in ki so zdaj zmagali v meddržavni plavalni tekmi nad Francozi, so zdaj odrinili v Lisbno. Na pot so šli: ekakalec Hidvegi, plavalci grof Ellmer in Korosi ter kompletna ekipa za waterpolo.

Nekoč je bila vplivna Evropa...

Evropi kopl e grob samoljubje nekaterih narodov, ki bi radi ugonobili vse, kar ne trobi v njihov votli rog

Zgodovina kaže, da so si osvajali svet tisti narodi, ki so bili bolj kulturni, podlegli pa so jim kaj kmalu oni, ki so za njimi v kulturni stopnji zaostajali. Zato ni čudno, če je bila prav Evropa, čeprav je to najmanjši del sveta, tista, ki je raztegnila svojo oblast daleč preko svojih meja na drugi konec sveta. Odkar se je v Evropi zamajala zibelka kulture, pred dvema tisočletjema in še prej, je bilo pleme polagoma začelo uveljavljati svojo premoč nad tedenjimi »barbari«, neomikani narodi. Ko so Evropejci poiskali poti preko širnih oceanov, so zagospodovali tudi v prekomorskih deželah in ustanovili tam svoje bogate kolonije, ki so jih v veliki meri obdržali do danes. Iz nekdanjih divjih pokrajin so naredili kulturne dežele, kjer je moč človeškega razuma zagospodovala nad nekulturnimi, divjimi narodi in jih naredila Evropejcem enake. Lep primer imamo z Ameriko, ki so jo Evropejci odkrili sicer po naključju, a so v teku dobrega poltisočletja naredili iz nje gotovo eno najkulturnejših dežel. In Amerika tvori približno eno tretjino vse kopne zemlje.

Ne smemo pa podcenjevati vpliva, ki ga je imela civilizacija pripadnikov drugih plemen, toda poudariti je treba, da se vsa druga plemena, razen belokožcev, niso nikdar prej prizadevala, da bi se razširila v vse kraje na zemlji. Povsod pa so se morala ta ostala plemena prej ali slej umakniti belokožcem, ali pa se prepustiti njihovem vodstvu in nadvladi.

Belokožci so si odprli vsa vrata

Francoz Andre Siegfried velja gotovo za moža, ki se na mednarodno politiko dobro razume. In ta moč je nekoč dejal: Belokožcev ne more zadržati nobena ovira. Ti ljudje so sebi odprli vsa vrata, dobili povsod vsa dovoljenja in vse olajšave, kakor so si jih zaželeli.

Ce je v starih rimskih časih hotel kdo kaj doseči, je bilo dovolj, da je dejal: »Jaz sem rimski državljani!«

Ze od nekdaj so se belokožci smatrali za poklicane vladarje sveta. To prvenstvo in razumsko premoč so ohranili do današnjih dni. Vendar se danes nekatere pomembne osebnosti skrajaj bi rekli upravičeno sprašujejo, ali bo belo pleme ohranilo, oziroma moglo ohraniti to svojo prednost in ta svoj, do zdaj neovrgljivi prestiž. Dejstvo je, da je Evropa že na mnogih krajih sveta izgubila svojo premoč in svoj odločujoči vpliv, ki je bil v prejšnjih stoletjih še tako močan, da ga gotovo ni bilo človeka, ki bi verjel, da bi Evropa mogla biti kdaj tako daleč po svoji poti nazaj.

Cvet moške mladine je odtrgala svetovna vojna

Svetovna vojna je zapustila težke posledice. V njej je izgubilo življenje na krvavih poljanah nad 8 milijonov ljudi, 15 milijonov jih je bilo

ranjenih. In koliko milijonov je bilo še drugih, ki jim je svetovna morija vtisnila neizbrisen pečat. Uničen je bil cvet moške mladine moralno in telesno. Pri vsem tem pa še nismo računali ono življenjsko moč, ki je usahnila sprčo neprestanega bombardiranja civilnega prebivalstva, ljudi, ki so pomrli od lakote in zaradi raznih bolezni. In končno se je zaradi vojne rodilo izredno malo otrok in še na njih se vidi pečat strahotnih dni, ko so zdrave življenjske moči umirale v strelskih jarkih.

Vsaka družina bi lahko imela hišo z vrtom...

V Ameriki so izračunali tudi, koliko gmotne škode je naredila svetovna vojna. Prišli so do strahotne številke 400 milijard dolarjev. Kaj bi se vse dalo narediti s tem denarjem! Vsaka družina pri tistih narodih, ki so bili zapleteni v vojno, bi lahko dobila svojo lastno hišo z vrtom, v vsakem mestu, ki ima 20.000 ljudi, bi lahko poleg tega še ustanovili visoke šole in bogate knjižnice. Vse to so prezrili tisti narodi, ki so vojno začeli in si hoteli za ceno svojih in tujih žrtv pridobiti novih posestev. Vsem se to ni moglo posrečiti, dejstvo pa je, da so bili najbolj prizadeti mali narodi, ki se krvavi vihur ne samo niso mogli nikamor izogniti, pač pa so morali tudi hoditi za druge v ogenj po kostanj.

Človek bi mislil, da sprčo tako strahotnih posledic, ki jih je rodila svetovna vojna, nikdar ne bo nikomur več prišlo na misel, da bi se spuščal v novo vojno, ali vsaj z njo strašil. Toda, zdi se kakor da je pozabljeno vse gorje krvavih štirih let od 1914 do 1918. Ničesar se nismo naučili, oziroma se niso naučili tisti, ki bi takšne katastrofe lahko na miren način preprečili, ki bi si dali kaj dopovedati in ne tiščali z glavo v zid, če vidijo, da imajo pravic in zadoščenja več ko dovolj. Celo s strahotnejšo vojno prete, kakor pa je bila zadnja.

Zakaj je izginil evropski vpliv

Nekoč je imela Evropa velik vpliv na ostale celine. Severna in Južna Amerika sta se že popolnoma odcepili od nje. Nekdanje angleške kolonije, sedanjí dominioní imajo že tolikšno moč, da skoraj že diktirajo angleški osrednji vladi. Prav za prav pa tudi ni več čudno, če je Evropa na svojem prestižu toliko že izgubila. Temu je kriva nesposobnost evropskih držav, da bi zagotovile v Evropi mir in prijateljsko sodelovanje, krivo je v veliki meri tudi samoljubje nekaterih evropskih narodov, ki bi najrajši sami zavladali nad vsem svetom in ugonobili vse, kar ne govori njihovega jezika, ali ne trobi v njihov votli rog.

Sadovi prejšnje kulturne Evrope sicer še niso izginili, vendar pa obstoji strah, da bodo takšna medsebojna nasprotstva, kakršna divjajo v Evropi danes, kmalu opravila do kraja svoje razdiralne, nekulturno delo, in nehoti dala prednost drugim plemenom.

Evropa je iz upnika postala dolžnik

V finančnem oziru je postal položaj Evrope nič manj žalosten. Pred svetovno vojno je bila tako bogata, da je tako rekoč vsemu svetu posojala denar, danes pa je sama postala dolžnik, celo tako dolžnik, ki ne uživa posebnega zaupanja. Celo njena ogromna prejšnja posojila je ne morejo rešiti iz tega neprijetnega položaja. Nekaterih valut sploh ni več, ali pa so izgubile svojo vrednost. Združene ameriške države so prenehale z denarjem podpirati tuje države. Pri vsem tem pa še vilo prebivalstva na zemlji izredno hitro narasča, in ne morejo tega preprečiti niti vojne, niti kakšne druge nesreče. Za mizo je vedno več ljudi, ki bi vsi radi jedli. Leta 1875 je imela Evropa 308 milijonov ljudi, leta 1932 pa že skoraj celih 515 milijonov. V istem času se je število ljudi v obeh Amerikah dvignilo od 80 na 259 milijonov, to se pravi, da se je v petih 60 letih več kot potrojilo. Prav tako se je prebivalstvo v Aziji v tem razdobju skoraj podvojilo, od 784 milijonov na eno milijardo 500 milijonov.

V čem je rešitev

Iz vsega tega bi sledilo, da bo Evropa morala storiti zelo mnogo, če bo hotela ohraniti svojo veljavo ne samo drugod po svetu, pač pa tudi doma. Evropa več ne vodi usode izvenevropskih narodov. Nekateri strokovnjaki smatrajo, da bi bilo Evropo le še mogoče rešiti, in sicer takole: Treba bi bilo predvsem reorganizirati kmetijsko proizvodnjo z ukinjenjem drage avtarkije (samovzdrževanja), ki ima svojo podlago v ubijajočih davkih. Treba bi bilo odstraniti tudi carinske meje in se lotiti izvajanja mednarodnih načrtov. Nujno bi bilo potrebno, prenehati z vojno med narodi belega plemena. Evropski narodi pa bi morali predvsem skupno nastopiti proti konkurenčnim, in-

dustrijski in pretirano proizvodjalni ter prenaseljeni Aziji.

Da bi se Evropa obrnila na to pot, se danes zdi dokaj malo verjetno. Politične strasti nekaterih evropskih narodov so se toliko razbesnele, da se najbrž res ne bodo prej poglele, dokler jih ne bo ukrotila vojna. In ta vojna se spet ne bo končala za vse zadovoljivo. Najmanj zadovoljivo pa seveda za tiste, ki niso nikdar zadovoljni, tudi tedaj ne, če dobe obširne pokrajine, ne da bi jim bilo treba sprožiti en sam strel.

Angleški poslanec Henderson v podzemskem zavetišču, kakršnih so v zadnjem času ogromno zgradili po vsej Angliji, da bi našlo v njih zavetja civilno prebivalstvo, če bi tuja letala začela sipati bombe. Takšno zavetišče je okrog in okrog obdano s 40 cm debelim železobetonskim zidom, ki je lepo prepleten z obdelanim birjem. Zavetišče stane 50 funtov (12.500 din) in je v njem prostora za 7 ljudi. To so vsekakor manjša, družinska zavetišča.

V trebuhu so pozabili 15 cm dolge škarje

Iz Soluna poročajo, o neki kmetici iz grške Makedonije, ki je bila pred 6 leti operirana v trebuhu in je ves čas po svoji operaciji še vedno trpela precejšnje bolečine. Vsi zdravniki, ki jih je poklicala, niso mogli ugotoviti, odkod naj bi bile te bolečine. Včeraj pa se je ta kmetica na neki kliniki dala ponovno pregledati in so zdravniki pri tej priliki ugotovili, da ima v trebuhu 15 cm dolge škarje, ki so jih zdravniki takrat, ko so jo operirali, v trebuhu pozabili.

Obleka, kakršno bodo nosili funkcionarji pri velikih olimpijskih tekmah prihodnje leto v Helsinkih na Finskem.

Vrela voda bržga iz zemlje

Pri delu na otoku Ischia, pri katerih proučujemo možnost eksploatacije tople vode, ki je mnogo vsebujejo zemeljske plasti na tem otoku, je voda na nekem mestu udarila iz globine 40 m. Voda je vroča do 100 stopinj Celzija. Vrela je na površje 5 do 6 minut, kar se ponavlja skora vsako uro. Proučevanje podzemskih razmer in te vode se nadaljuje, ker bo izrabljanje teh toplih studencev zelo pomembno za industrijo.

Svojevrsna letalska pravda

Ko je priletovalo vodno letalo »Caribo« v Port Washington in se je z njim pripeljal tudi predsednik družbe »Imperial Airways« sir John Reuth, je prišlo do zanimive pravde. Ga. Miller, katere mož se je meseca januarja z nekim vodnim letalom omenjene družbe smrtno ponesrečil, je pa advokatu Teodoru Eisermannu vložila tožbo proti družbi »Imperial Airways« ter zahteva 4.000 funtov štetilgov odškodnine. Sodne oblasti so po zakonu poklicale Johna Reutha, naj pride v petek pred sodišče in se zagovarja. Istočasno je zahteval advokat Miller, da se zapleni vodno letalo »Caribo«, dokler se spor ne reši. Storjeni so bili vsi koraki, da bi te zakonske predpise obšli in da bi letalo moglo danes popoldne nemoteno odleteti nazaj v Anglijo. Sir John Reuth pa bo moral vsekakor iti v petek na sodnico.

Včeraj popoldne je odpotoval majsurski maharadža s svojo družino in spremstvom iz Rima v Firenco. V njegovem spremstvu sta tudi popoln orkester in baletski ansambel z njegovega dvora.

Šef ameriškega civilnega letalstva je častnikarjem izjavil da imajo Združene ameriške države danes 24.144 izurjenih pilotov in da bo njihovo število v dveh letih naraslo na več kot 70.000.

Balon, s kakršnim bodo Angleži onemogočili vsak letalski napad na London s tem, da bodo z njimi razpeli v zraku mrežo, v katero bi se vjela tuja letala, je povsili »svoja usesac. Tak je namreč, kadar ga izpraznijo.

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 10. avgusta: 12 Poskočni napetvi, veseli odmevi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Plošče — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Deset minut zabave — 19.40 Nac. ura: Predavanje ministra za ljudsko telesno vzgojo — 20 Chabrier: Espans, rapsodija (plošče) — 20.10 Slovenska za Slovenec (g. dr. Rudolf Kolaric) — 20.30 Koncert godbe 40 p. p. Triglavskega, dirig.: F. Herzog — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Narodno pesmi poje Kvarter sester Šurinar, spremlja g. Stanko Avgust.

Petek, 11. avgusta: 13 Naše pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Melody jazz — 14 Napovedi — 19 Napovedi poročila — 19.30 Plošče — 19.40 Nac. ura: Problemi industrije v Sloveniji (g. Drago Potocnik, urednik) — 20 Adam: Če bi bil kralj, uvertura (plošče) — 20.10 Zenska ura: V življenju zagnanost (ga. Anica Leharjeva) — 20.30 Reprodukcijski koncert simfonijske glasbe — 21.15 Akademski pevski kvintet: Ipavec, Danica, Gašparič, Kosa, Hajdrih: Pri oknu sva. Juvaneč: Spomin na zimske, Kimovec: Zaročenka — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Četrtek, 10. avgusta: Belgrad: Humor — 21.10 Ork. konc. — Zagreb: 20 Ork. in vok. konc. — Praga: 20 Nar. konc. — Sofia: 19.15 Simf. konc. — Varsova: 21 Viola — 21.30 Igra — 22 Leoncavallova opera »Pagliacci« — 23.15 Poljska glasba. — Budimpešta: 22 Vok. konc. in orgle — 23 Plošče. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21 Pisan konc. — 22.10 Pianino. — Rim-Bar: 21 Opera. — Bratislava: 20.35 Nar. gl. — Stuttgart: 20.15 Vojaški večer. — Monako: 20.15 Opereta »Zadetek v črno«. — Bernomster: 20.12 Berliscova opera »Benvenuto Cellini«. — Strassbourg: 20 Angl. gl. — 21.45 Ork. konc.

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Tatvina je bila v Legiji nekaj tako navadnega kakor kruh. Često se je pripetilo, da je legionar, ki je pazil na sobo za trenutek šel ven, medtem časom pa je prišel kdo — nikdar ni mogla nobena oblast ugotoviti, kdo — in odnesel, kar mu je ugajalo. V Legiji je vladala pač svoboda...

Posteljlo je moral vsakdo sam popraviti, preden je zapustil sobo in šel na delo.

Delo v Bel-Abeu je bilo pa tako, da niso vprašali, kaj si naredili. Bilo je dovolj, da so človeka videli, da je mihal in gibal, pa je bilo dobro. Preden smo šli na delo, smo se morali vsi zbrati na dvorišču, kjer je določil seržant, kaj bo vsaka skupina delala.

Ker smo v mesto hodili samo ponoči, nismo dosti imeli od njega. A tudi ni bil Bel-Abes kaj posebnega. Afriškega ni bilo v njem prav za prav nič, razen nekaj okoliških Arabcev, ki so prihajali na trg s sadjem in zelenjavo, razen nekaj predmestnih brlogov, kjer so se potaljele zamazane ženske, okoli ustnic oči in po čelu tetovirane z umazano sinjim okrasjem. Tu pa tam smo v mestu videli arabke ženske, vse zavite in zahomotane, ki so

hodile k pipam po vodo ne z lepimi vrči, kakor smo to videli na razglednicah, temveč z obrabljenimi posodami od benčina, izdelanimi iz svetle dobre ameriške pločevine... Tistih nekaj palm, v mestnem parku nas ni moglo prepričati, da bi bili res v Afriki...

V Bel-Abeu smo precej dobro spoznali, kakšen red v glavnem vladal pri Legiji. Tudi smo že skušali, kako ta red vzdržujejo...

Takoj zjutraj, ko smo vstali, in se nalili s kavo — nekateri tudi z vinom — je bil na dvorišču vojašniški raport, kar sem menda že prej povedal. Ta raport je bil nekaj, česar ne bi v Legiji za vse na svetu opustili. Dejal bi skoraj, da bi brez raporta Legije ne bilo, vsaj tako so nas prepričevali seržanti, ki po svoji veljavi, moči in pomembnosti odgovarjajo kaplarjem v drugih vojskah.

Ce je kdo manjkal na raportu, se je moral opravičiti. To je zelo težko, toda brez opravičila pride stroga kazen.

Kdo je bil poveljnik nad nami, bo vprašal kateri od bralcev, ali poročnik ali kapitan.

Ne eden ne drugi! Komandant nad nami je bil navaden podnadrednik seržant.

V Bel-Abeu nisem dobil pred oči pravega častnika, ki bi bil vodil katerokoli opravilo. Edini poveljniki so bili seržanti, ki so dobivali zapoved od adjutanta; njegova earža bi odgovarjala našemu nadredniku vodniku. Ta je najvišji, ki se neposredno ukvarja z legionarji.

Podčastnik v Legiji je velik gospod po zunanjem videzu in po moči. Mislil sem v začetku, da je seržant častnik, blizu majorja ali kaj takega, posebno še, ker sem seržanta videl prvič, ko so bili napravljivi za parado. Šele dolgo pozneje sem se privadil, da sem kolikor toliko razlikoval razne stopnje na lestvici legijskih dostojanstev...

Dan pred odhodom v Saïdo so nas še enkrat zdravniško pregledali. To je bila zares zadnja od neštetihih preskušanj pred začetkom legionarjenja.

Kdor je bil tudi tukaj potrjen, je dobil injekcijo proti malariji in tifusu. To je bila zelo boleča zadeva.

Pa tej zadnji preskušnji so ostali sami močni fantje, ki bodo lahko zmogli težave in napore pohodov in vaj. Ob tej natančni izbiri ni čuda, da je Legija vzhled velike vzhvaljivosti, ki jo tolikokrat vzglavi ves svet.

Od pregleda se spominjam samo, da mi je neki Nemec priporočal, naj se varujem črnega vina, če hočem ostati zdrav. To da je bolje od vseh inčestov za puščavo. Poslušal sem ga in res nisem preveč hudo čutil težav in posledice puščavskih pohodov, kakor nekateri, ki so radi pili črnega.

Po končanem pregledu so nas namestili v neki dvorani, kjer nam je bahat korporal govoril po korporaleko o naših novih dolžnostih.

Njegov govor bi se v stokrat omiljeni obliki glasil nekako takole:

»Vi nedosegljive stare svinje, ki ste se nateple eem od vseh zlodjevih vetrov, vlijte si v svoje sajaste in garjeve možgane za vekomaj, da ste zdaj samo še govno in številka, ki mora poslušati, če noče, da bo zdrobljena v prah. Naj nihče od vas razcapanih barab ne misli, da bo tu lenaril, ali celo fantaziral o kakšnih pustolovščinah in junaštvih. Legija je prekleto resna zadeva, ne pa gnojšče. V njej ni prostora za sanjače, ki so prinesli eem namesta glave govno.«

Legija je poslušala ta čudoviti govor molče in razen mene z vidnim zadovoljstvom.

Takoj po govoru, ki ga je imel v francščini, nemščini in poljščini, so nam razdelili hrano za pot, katero naj bi drugo jutro nastopili. Bile so največ konserve, ki smo jih imeli za glavno hrano, in pa kruh, katerega smo zaradi vročine snedli zelo malo.

Drugo jutro so nas zbrali na dvorišču podčastniki in nas še enkrat pregledali, če imamo vse v redu. Potem smo odkorakali z godbo na čelu na postajo.

Začela se je pot v resnično legionarsko življenje in v pravo Afriko.

Potovanje po ozkotirni železnici je bilo tako zadušljivo, da je marsikateremu bilo slabo.